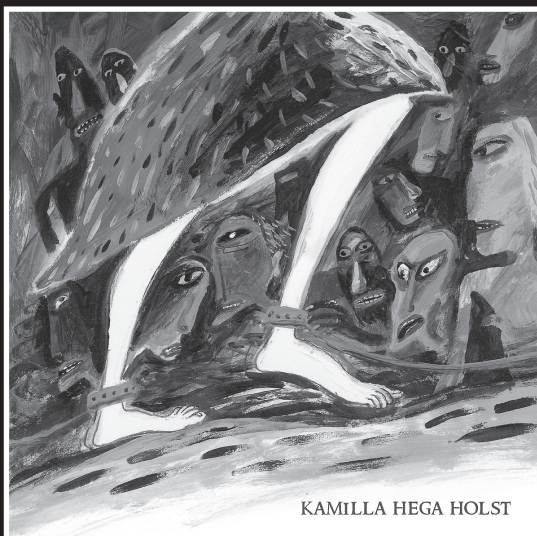

LITTERATURGUIDE

til Kamilla Hega Holsts

Metilies underjordiske rejse

KAMILLA HEGA HOLST

Metilies Underjordiske rejse

KAREN LISE
SØNDERGAARD BRANDT

HØST & SØN

*Litteraturliste til Kamilla Hega Holsts **Metilies underjordiske rejse***

© Karen Lise Søndergaard Brandt

og Høst&Søn/Rosinante & Co A/S, København 2009

1. udgave, 1. oplag, 2009

Omslagstegning: Lilian Brøgger

Grafisk tilrettelægning og omslagsdesign: Mette Plesner

Produktion: Narayana Press, Gylling

Printed in Denmark 2009

Høst&Søn er et forlag i Rosinante & Co

Købmagergade 62, 4. | Postboks 2252 | 1019 København K

www.rosinante-co.dk | www.hoest.dk

Indhold

- 4 **Indledning**
- 5 Genre og tema: En fantastisk fortælling
– eller en fortælling om fantasi?
- 7 Komposition: En rejse gennem fortællingen
- 9 Synsvinkel
- 10 Intertekstualitet og muligheder for perspektivering

- 10 **Litteraturarbejde** med *Metilies underjordiske rejse*
- 11 Praktisk fremgangsmåde

- 13 **Eleveropgaverne** – mål og indhold
- 13 Genre og tema
- 15 Komposition
- 15 Synsvinkel
- 16 Intertekstualitet og perspektivering

- 17 Eleveropgaver
- 25 Andre bøger

Indledning

Metilies underjordiske rejse er en fantastisk fortælling om at miste – og om at søge og finde hinanden og sig selv. Romanens poetiske univers inviterer til fordybelse og danskfaglig udfordring på mellemtrinnet.

Max og Metilie er tvillinger og tæt forbundne. Den dag, de skal begrave deres mor, som har været både fysisk og psykisk nedbrudt længe, forsvinder først lyset fra Metilies øjne, og så forsvinder hun selv. Max plages af savn og skyldfølelse: ”Det var fordi, Max kiggede på bladene, at han glemte at holde øje med Metilie. Han vidste ellers altid, hvor hun var. Han kunne mærke hende på lang afstand.”

Metilie ligner sin mor. Hun er flyvsk, drømmende og fuld af liv og fortællinger om mørke skove og sære væsener, mens Max er lige modsat: jordnær, mørkeræd og dybt afhængig af sin stærke tvillingsøster: ”Når Metilie er sammen med Max, føler han sig tryk, men når han er alene, er han udsat.” Max beslutter sig for at drage ud for at finde sin søster. Nu er det hans tur til at beskytte hende, og endelig ”se mørket forsvinde fra hendes øjne”.

Max bevæger sig ud i den store skov, hvor han møder en helt speciel pige, Ralle. Hun tager ham med til Frilona, det hemmelige land, hvor ”de skæve sjæle” holder til: Ralles kæmpestore, varme mor Viola, Gunnar med gryden, danserinden Maria Marichenkenova, slangemennesket Gudrun og alle de andre. Fælles for dem er, at de er ”meget, meget skrøbelige”, som Ralle siger, og ikke kan finde rum eller ro i byen. Frilona er de store følelsers fristed med ”høje grin (...) råben i vrede og store armbevægelser”. Her finder de skæve eksistenser fred og fællesskab. Men Max fornemmer, at noget er helt galt. Der findes

ikke andre børn end ham og Ralle i Frilona, og der er noget eller nogen derude i mørket, som ingen tør tale om. De farverige og sarte indbyggere i Frilona sørger ligesom Max, og Viola græder om natten, når hun tror, ingen hører det. Max lærer snart den forfærdelige sandhed om Metilie og Frilonas forsvundne børn at kende, og nu starter en rejse til det underjordiske rige Fangeland, hvor Max og Ralle skal befri børnene fra Violas onde tvillingsøster, Vera.

Max' og Ralles underjordiske rejse er ikke kun en søgen efter Metilie og de andre forsvundne børn. Det er i lige så høj grad en rejse, hvor Max lærer at se både sig selv og sin sorg lige i øjnene, og bliver til noget andet og mere end Metilies tvilling. Han finder modet til at være sig selv – selv når det er allersværest, og i bogens slutning råber han nærmest triumferende mod trækroneerne: JEG ER LIGE HER!

Genre og tema

En fantastisk fortælling – eller en fortælling om fantasi?

Den fantastiske fortælling er en genre, der er bygget op omkring modsætninger. Først og fremmest modsætningen mellem et genkendeligt og virkelighedsnært realplan over for et sekundært, magisk plan, hvor virkelighedens og normalitetens grænser overskrides, og alt kan ske. Graden af fantastik varierer fra tekst til tekst, og det er væsentligt at lægge mærke til, hvornår og hvordan vi oplever skismaet mellem det realistiske og det fantastiske i teksten. Netop her er der grundlag for gode diskussioner om fiktion og fantasi.

Nogle fantastiske fortællinger foregår udelukkende i en magisk eller sekundær verden. Her eksisterer realplanet kun

som referenceramme inde i læserens hoved. Vi går med på fiktionen, og de fantastiske elementer og hændelser giver ikke anledning til egentlig undren hos hverken fortællingens personer eller læseren. Naturlovene og den sunde fornuft er på *standby* for en stund, og fantasien har overtaget.

Mange fantastiske fortællinger opererer imidlertid med to planer inden for fiktionen. Hovedpersonen befinder sig som udgangspunkt på realplanet i en virkelighed, som læseren kan forholde sig genkendende til. Men på et tidspunkt sker der noget, som bryder med normaliteten og det genkendelige. Det kan være et magisk indslag i normalverdenen, eller omvendt, hovedpersonens indtræden i en magisk verden. Ofte er overgangen fra realverdenen til det magiske univers markeret ved en form for **passage**. Passagen kan være helt konkret som kaninhullet ned til Alices' Eventyrland, eller klædeskabet i Narnia-bøgerne, men det kan også være en mere symbolsk passage, som når Tvebak efter sin død vågner op i Nangijala, eller når det fantastiske viser sig at være en drøm eller ren fantasi. Sådanne magiske passager fungerer på én gang som vigtige elementer i handlingen og som en slags instrukser til læseren. Når vi følger hovedpersonen gennem den magiske passage, forlader vi også naturlove og normalitet.

I *Metilies underjordiske rejse* markeres overgangen fra tvillingernes forholdsvis realistiske børnetilværelse i byen til det fantastiske univers tydeligt. Ralle, hvis figur er på grænsen mellem det realistiske og det fantastiske, besøger for en stund normalverdenen, men kun for at tage Max med sig. For at komme til Frilona skal man gennem en underjordisk gang, og den besynderlige by er afgrænset af en mur af træer: ”På den måde holder de alt udefra borte ...”, forklarer Ralle. Med Ralle som vejviser guides Max og læseren gennem Frilona, og møder de ikke helt almindelige indbyggere. I mødet med bifigurerne i

romanen sættes selve ”det fantastiske” på prøve. For nok er slangemennesket, den gråhårede Gudrun, en ”fantastisk” figur i den forstand, at hun ikke er én, vi kender fra virkeligheden, men virkeligheden er i høj grad nærværende, for det er netop dén, der har knækket hende. Under en optræden faldt scenetæppet ned og ramte hende ”usandsynligt hårdt i hovedet”, og man fornemmer en trist skæbne bag de enkle ord. Det gælder for alle romanens personer, at det mærkelige, urealistiske og fantastiske er en flugt fra virkeligheden, fra en grå og kedelig hverdag, sorger eller en skuffende skæbne. Vera, Violas onde tvilling, er flygtet endnu længere væk, til det underjordiske Fangeland. Hun har gravet sig ned med sin sorg over tabet af sønnen Mikkell, og i Fangeland er fantasien et fængsel, som hun ikke vil ud af.

Romanen lægger sig genremæssigt op ad den fantastiske fortælling, men den tematiserer begreberne virkelighed og fantasi, og bliver på dén måde også en symbolsk fortælling om at turde livet. Det modsætningsforhold, der er den fantastiske fortællings kendetegn, opløses efterhånden, som vi forstår, at fantasien ikke er virkelighedens kontrast, men snarere et rum, hvor romanens figurer bearbejder deres sorg. *Metilies underjordiske rejse* kan dermed siges at udgøre en tredje type fantastisk fortælling, hvor det fantastiske i højere grad er til fortolkning.

Komposition

En rejse gennem fortællingen

Max' søgen efter Metilie er også en slags dannelsesrejse. Romanens komposition minder da også om eventyrets – og dannelsesromanens – tredelte **hjemme-ude-hjem-mønster**.

Kompositorisk tegner fortællingen en cirkel, hvor vi i fortællingens **åbning** præsenteres for romanens hovedpersoner og baggrunden for fortællingens **plot**: moren er død, familien er i sorg, og tvillingernes fortrolighed og tætte forhold er brudt, fordi Metilie er taget af sted. Max tager af sted for at finde sin søster, og romanens første kapitel hedder meget sigende *Hjemmefra*. Cirkelbevægelsen og handlingens fremdrift er i gang. Max er som udgangspunkt en slags anti-helt, som vi også kender dem fra eventyrerne. Han er sympatisk, men svag, og dermed skaber hans figur den spænding, der får os til at ville vide mere – klarer han skærene? Lykkes det ham at finde Metilie?

I næste kapitel lærer vi Frilona og Ralle at kende. Samtidig optrappes konflikten. Max har forladt det trygge "hjemme", men nu viser det sig, at "ude" er langt farligere, end han troede. Max er bange, men finder styrke hos Ralle, og er parat til at kæmpe videre med hende ved sin side: "Så lad os komme af sted (...) lad os opsøge ondskaben". I kapitlet *På vej* bevæger fortællingen sig videre nedad mod cirkelns bund. Det er svært at komme frem, og spændingen stiger.

I *Fangeland* er bunden af cirklen nået. Max har bevæget sig ned i det allerfarligste, og han får brug for al sin styrke for at befri Metilie og de andre børn fra "Veras mørke". Da det lykkes, starter en helt konkret opstigning fra mørkets dyb og cirkelns bund. Metilie er svag og afkræftet, og Ralle er jaloux. Magtforholdene er vendt på hovedet, så det nu er Max, der er den stærke, den, de andre regner med. I romanens **slutning** anes ikke kun lyset, men også cirkel slutningen for enden af den mørke tunnel. Max og Metilie skal "hjem", selvom alt vil være anderledes end før. Som i eventyrerne og i dannelsesromanen betyder (cirkel)slutningen, at harmonien genoprettes. Men alligevel er alt forandret. "Ude" har budt på farer og styrkeprøver,

og fortællingens personer kommer forandrede og stærkere hjem. "Hjem" betyder også, at de må forholde sig til den sorg, de flygtede fra: "Gråden er tæt på, men det er en forløsende gråd (...) Han glæder sig til gråden."

Synsvinkel

Max er repræsentant for det "normale" og genkendelige i romanen. Samtidig er det hans øjne, vi låner til at se alt det mærkelige med. Max er interessant som synsvinkelbærer, fordi hans blik bliver delvist bestemmende for, hvordan læseren tolker romanens fantastiske elementer. Hans figur gennemgår en udvikling i løbet af romanen, og dermed ændrer hans syn på verden sig også. Som udgangspunkt er han iagttagende, undrende, næsten mistroisk, mens der ved romanens slutning ikke synes at være noget, der længere rigtig kan overraske ham. Det er også Max, der tegner billedet af Metilie. Hun er ikke selv til stede før ved romanens slutning, hvor hun viser sig at være en hel del anderledes end det idealbillede, Max har savnet sig frem til. Selvom det er Max, der er læserens indgang til romanen, gemmer han sig bag savnet af søsteren. Hun er alt det, han ikke er. Efterhånden træder Max i karakter, og bliver tydeligere som person.

Intertekstualitet og muligheder for perspektivering

Metilies underjordiske rejse bygger videre på en meget gammel tradition for underjordiske skildringer. Ludvig Holbergs *Niels Klims underjordiske rejse* fra 1741 og Jules Vernes *Rejsen til jordens indre* fra 1864 er to af de mest kendte, men der findes utallige eksempler i folkeeventyr, myter og billedkunst. Temaet ”det underjordiske” har en fascinationskraft og en symbolværdi, der gør det oplagt at arbejde videre med i undervisningen. Samtidig er romanen meget levende og næsten stoflig i sin beskrivelse af det underjordiske univers. Det giver mulighed for at lade eleverne arbejde med ekspressive udtryksformer, som er med til at uddybe oplevelsen og skabe et fælles fokus på teksten.

Romanens tematikker rummer mange muligheder for perspektivering til andre tekster, film eller billedkunst med fokus på fx tvillinger, fantasi, rejseskildringer, sorg/tab og dannelse.

Litteraturarbejde med *Metilies underjordiske rejse*

På mellemtrinnet er der særlige muligheder for litteraturarbejdet. De grundlæggende læsefærdigheder er for de flestes vedkommende på plads, og giver mulighed for en flydende, ubrudt læseoplevelse. Eleverne har et solidt narrativt beredskab, og samtidig en begyndende modtagelighed overfor den mere komplekse litteraturs problemstillinger og formsprog. *Metilies underjordiske rejse* rammer målgruppen og dens potentiale godt.

Tematikken er barsk, men vedkommende, og hovedpersonen Max inviterer til identifikation og indlevelse. Romanen er poetisk og sanselig i sin fremstilling, men er samtidig stramt opbygget omkring en forholdsvis enkel komposition. Det er et godt udgangspunkt for danskfagligt arbejde med både indhold og form.

Ifølge Fælles Mål skal eleverne på mellemtrinnet bl.a.:

- have viden om sprogets poetiske funktion
- finde udtryk for værdier i tekster
- fortolke, perspektivere og forholde sig til tekster ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende analytisk forståelse i samspil med andre
- kende forskellige genrer inden for fiktion
- gøre rede for genre, hovedindhold, kommunikation, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform og temaer i tekster i samspil med andre

Litteraturarbejdet med *Metilies underjordiske rejse* kan dels give eleverne en oplevelse af, hvad litteratur er og kan, dels bidrage til at opfylde målsætningerne for litteraturarbejdet i danskundervisningen på mellemtrinnet.

Praktisk fremgangsmåde

Litteraturarbejdet kan med fordel organiseres som en proces, hvor der arbejdes med romanen både **før**, **under** og **efter** læsningen af teksten. Netop i arbejdet med en roman med fantastiske indslag er det væsentligt at aktivere elevernes forforståelse ved at sætte fokus på deres førstehåndsindtryk og forventnin-

ger til romanen. *Metilies underjordiske rejse* sender en hel masse signaler alene i form af omslaget: titel (en rejse *under* jorden?), forsideillustration (uhygge, fangenskab, mørke) og bagsidetekst (en forsvunden tvillingsøster og en farefuld færd). Det er tydeligt, at noget særligt vil ske, og det er en støtte for læsning og fortolkning, at eleverne er bevidste om deres forventninger. Den fantastiske fortælling kan være med til at synliggøre den kontrakt med læseren, alt fiktion egentlig er – læseren er med til at skabe den levende fortælling.

Den første lærerfaglige udfordring i arbejdet med *Metilies underjordiske rejse* ligger i at sikre den fordybelse, romanens poetiske univers lægger op til, samtidig med at der arbejdes fælles og fagligt med den enkeltes oplevelse.

Lærerens oplæsning kan være en god indgang til arbejdet. Det første kapitel, *Hjemmefra*, egner sig til både oplæsning og forventningsopgaver: her introduceres vi til fortællingens hovedpersoner og baggrunden for konflikten. Elevernes læsefærdigheder er bestemmende for, hvordan det videre arbejde skal foregå. Måske skal der skabes rum for og stemning omkring individuel læsning af romanen, eller måske kan nogle elever forberede oplæsning for de andre. Det væsentlige er, at eleverne får den oplevelse, der er grundlaget for det videre arbejde.

Under læsningen skal eleverne have begyndende opmærksomhed på romanens form og indhold: Hvor og hvordan er det spændende? Hvor og hvordan udfordrer teksten forestillinger om virkelighed og normalitet? Hvor og hvordan skaber romanen ”billeder i hovedet”?

Når teksten er læst igennem første gang, starter den egentlige analyse og fortolkning af teksten. Her vil det være nødvendigt at genlæse særligt vigtige bidder af romanen (fokuslæsning). Det er imidlertid væsentligt, at overgangen fra oplevelse til analyse sker med udgangspunkt i den enkeltes oplevelse.

Der skal være plads til individuelle reaktioner og genlæsning af de passager, eleverne finder interessante.

I denne litteraturguide ligger fokus på genre, komposition og synsvinkel, som er vigtige elementer i romanen. Den endelige fortolkning må ses som et samlet mønster, hvor de enkelte elementer bidrager til en helhedsforståelse af romanen.

Elevopgaverne – mål og indhold

Det er væsentligt at lade eleverne skrive undervejs i arbejdet med *Metilies underjordiske rejse*. Dels er det vigtigt, at eleverne får mulighed for at udtrykke deres personlige refleksioner over teksten, dels kan en opsamling af de faglige begreber, eleverne lærer undervejs, fungere både som støtte, dokumentation og evaluering af litteraturforløbet. Afhængigt af omfanget af elevernes produkter, kan det være en god idé at lave en Metilie-mappe, hvor der er plads til egne refleksioner, oversigter over faglige begreber, kopier og tegninger.

Genre og tema:

Som led i aktiveringen af elevernes forforståelse og forventninger til den fantastiske fortælling som genre, kan forløbet indledes med en fælles brainstorm eller et associogram på tavlen over begrebet FANTASI. Her er målet, at eleverne i fællesskab kommer frem til, at fantasi nok er noget personligt og noget indre, men også noget, der kan aktiveres ”udefra” af fx litteratur, film, spil og lege. Samtidig er al fiktion produkt af fantasi, men forholder sig i større eller mindre grad til ”virkeligheden”. Sæt god tid af til fantasi-diskussionen, og spørg ind til, hvorfor

vi overhovedet har brug for fantasien og fiktionen. Netop dette spørgsmål er centralt i det videre arbejde med romanen.

Når associationerne har fået frit løb, introduceres genrebetegnelsen ”fantastisk fortælling”. Undervejs kan eleverne komme med eksempler fra litteratur, de kender. Snak sammen om, at den fantastiske fortælling adskiller sig fra litteratur, der ”forestiller” virkeligheden.

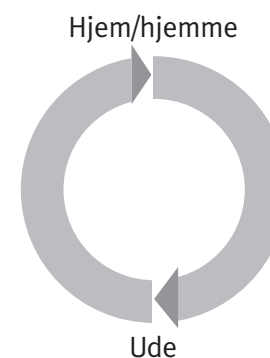
Centrale genrekarakteristika for den fantastiske fortælling:

- Et modsætningsforhold mellem to verdener: en realistisk og en magisk (vær opmærksom på, at genrevarianterne kan udtrykke dette modsætningsforhold forskelligt).
- En magisk passage: konkret: en dør, et hul, en gang eller andet, symbolsk: en drøm, et mareridt, døden, fantasier osv.
- Et møde eller sammenstød mellem de to verdener, ofte i form af repræsentanter fra hver ”side”.
- Uvirkelige/overnaturlige/fantastiske elementer: talende dyr, nisser, spøgelse, flyvende tæpper, magiske sværd, forvandlinger osv.
- Undren: hovedpersonens holdning kan være afgørende for, hvordan vi tolker de fantastiske elementer. Ofte vil det centrale modsætningsforhold mellem virkelighed og fantasi blive tydeligt netop i omgivelsernes reaktion.

I *Metilies underjordiske rejse* har fantastikken og fantasien en særlig funktion: fantasien er et fristed midt i alt det svære. Når litteraturarbejdet efter læsning af romanen bliver fortolkende, kan det være en god idé at gå tilbage til noterne fra det indledende arbejde med genren, så eleverne kan få en fornemmelse af, hvordan genre og tema hænger sammen.

Komposition:

Gennem arbejdet med romanens komposition, skal eleverne bevidstgøres om, at Max’ rejse og søgen efter Metilie er et *ydre* udtryk for en *indre* rejse, en dannelsesproces. Romanens cirkelkomposition kan være et konkret redskab til at synliggøre udviklingen. Lad eleverne inddele romanen i begyndelse/åbning, midte/konflikt og slutning, og placér overskrifterne i hjemme-ude-hjem-cirklen. (Forklarende pile ud fra cirklen.)

Synsvinkel:

Romanen illustrerer, hvad det er, den alvidende fortæller kan. Det er typisk for Max, at han ikke fortæller særlig meget om sig selv, men i kraft af den alvidende fortæller, får vi indblik i hans tanker. Øvelser, hvor synsvinklen ændres, giver dels eleverne rutine i at benytte de faglige betegnelser, dels giver de indblik i sprogets poetiske funktion (jf. Fælles Mål). Det er væsentligt, at fokus fastholdes på teksten. Det er altså ikke en ny fortælling, eleverne skal arbejde sig frem til, men derimod en dybere forståelse af de mekanismer, der arbejder i den konkrete fortælling.

Intertekstualitet og perspektivering:

I arbejdet med genren den fantastiske fortælling, er det oplagt at inddrage elevernes egne erfaringer med fantastik som ingrediens i litteratur, film, spil og lege. Perspektiverende opgaver giver eleverne forståelse for genretræk som noget, der binder fortællinger sammen. I samtalen om fantastik som genretræk bliver eleverne samtidig bevidstgjort om deres egen fiktionskompetence: dels den "rygsæk" af fortællinger, de kommer med, dels deres evne til at bruge fantasien og gå i dialog med det fiktive univers.

Elevopgaver

Før du læser

INDIVIDUELT

Kig godt på romanen og start med at lave en overskrift med forfatterens navn, bogens titel og udgivelsesår i dit arbejdshæfte (udgivelsesåret kan du finde i kolofonen på en af bogens første sider).

Skriv stikord:

- Titel: Hvad får bogens titel dig til at tænke på? Har du hørt om en underjordisk rejse før?
- Forsideillustration: Beskriv billedet på forsiden og kom med forslag til HVAD, HVEM og HVOR. Hvilke farver er der brugt? Hvad tror du, billedet skal fortælle om bogen?
- Bagsidetekst: Vend bogen og læs bagsideteksten. Synes du bogen lyder spændende? Mærkelig? Uhyggelig? Sjov? Eller noget helt andet ... ?

FÆLLES

Fortæl hinanden om det, I har skrevet ned.

- Har I skrevet det samme, eller er der forskel på jeres indtryk af bogen?
- Lyder beskrivelsen af handlingen som noget, der kunne ske i virkeligheden?

Læs indholdsfortegnelsen.

- Hvilken overskrift lyder mest spændende?
- Tror I, at bogen ender godt? Hvorfor – eller hvorfor ikke? Diskutér, hvad en god slutning er for jer.

Mens du læser

Måske læser du hele bogen selv, eller måske læser I den op i klassen. Hvis en bog er rigtig god eller spændende, kan den få os til at glemme tid og sted, men du skal alligevel prøve at lægge mærke til, hvordan bogen er skrevet.

INDIVIDUELT

Skriv ned i dit hæfte, når der er noget, du lægger mærke til eller undrer dig over. Det kan være et ord, du ikke forstår, eller en person, der virker underlig, men det kan også være noget, der er særligt spændende, eller skrevet på en speciel måde. Husk at skrive sidetallet ned, så I kan snakke om det i klassen senere. Det kan også være, at du går i stå undervejs. Hvis det sker, så skriv ned i dit hæfte hvorfor (fx: *bogen er svær, fordi der er mange mærkelige ord* – eller *bogen er kedelig, jeg ville ønske at ...*). Hver gang, du lægger mærke til noget i teksten, skal du skrive det ned, og forklare, hvorfor du lagde mærke til netop dét.

Skriv stikord og sidetal ned, hver gang du oplever noget ”fantastisk” i fortællingen – noget, der ikke kunne foregå i virkeligheden.

Når du har læst

En fantastisk fortælling

FÆLLES

I den fantastiske fortælling møder fantasi og virkelighed hinanden. Mens I læste, har I skrevet ned når I stødte på noget urealistisk eller fantastisk.

- Skriv alle eksemplerne op på tavlen og tal om dem.
- Lav overskrifter til eksemplerne – brug forslagene herunder, eller find selv på:
 - Magisk passage
 - Magisk møde
 - Fantastiske personer
 - Fantastiske ting
- Find eksempler på, hvordan Max reagerer på de fantastiske ting, han oplever, og de mærkelige mennesker, han møder. Fx: *”Gunnar med gryden, mumler han, og ryster en smule på hovedet”*. Hvad betyder det, at han ryster på hovedet? Hvordan ville I selv reagere?

TO OG TO

- Vælg én af personerne i romanen. Det kan være Max eller Metilie, men også Vera, Viola, Gunnar med gryden, Walter, Maria Marichkenkova, Gudrun, Henry, Selma, Gorm Krankenwurst, eller en af ”Fædrene”. Tegn en tegning af personen i jeres hæfter og skriv stikord rundt om tegningen. Brug romanen til at finde ud af, hvordan personen er beskrevet.
- Forestil dig, at personen er på vej fra ”virkeligheden” til Frilona eller Fangeland og skriv et afskedsbrev. Hvem er brevet til (hvem efterlades tilbage?) Hvorfor tager han/hun af sted? Kommer han/hun hjem igen?
- Læs afskedsbrevene højt for hinanden i klassen.

INDIVIDUELT

- Hvad ved du nu om genren ”fantastisk fortælling”?
- Kender du andre fantastiske fortællinger? Skriv hvilke, og forklar, hvad der gør dem til fantastiske fortællinger.

Komposition

Alle fortællinger kan deles op i **begyndelse**, **midte** og **slutning**. I begyndelsen (eller **åbningen**) af fortællingen lærer vi personerne og baggrunden for handlingen

at kende. I midten er handlingen i gang, og hovedpersonen har som regel et problem, der skal løses, noget eller nogen, der skal findes, eller et mål, der skal nås: det kaldes fortællingens **konflikt**. Konflikten – og hovedpersonens forsøg på at løse den – er det, der gør fortællingen spændende at læse. Undervejs er der **vendepunkter** i fortællingen. Et vendepunkt er et vigtigt sted i handlingen, hvor hovedpersonen kommer videre. Måske får hovedpersonen uventet hjælp, kommer til skade, eller finder noget, der bringer ham eller hende nærmere konfliktens **løsning**. Konflikten løses næsten altid til sidst, men **slutningen** kan også være **åben**, så læseren selv skal gætte på, hvad det hele ender med.

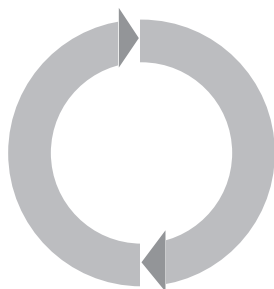
TO OG TO

- Del romanen op i begyndelse, midte og slutning. Brug kapitlernes numre.
- Hvilke oplysninger får vi i romanens **åbning**?
- Hvordan vil I kort beskrive romanens **konflikt**?
- Skriv mindst tre **vendepunkter** ned, og diskutér hvordan vendepunkterne er med til at ændre handlingen i en ny retning.
- Vurdér om **slutningen** er åben eller lukket.

En indre rejse

FÆLLES

Metilies underjordiske rejse handler om Max' søgen efter sin søster. Han må på en lang rejse for at finde hende, og undervejs forandrer han sig selv som person. En roman, som handler om en persons udvikling, kan kaldes for en **dannelsesroman**. Dannelsesromanens komposition (den måde, den er bygget op på), kan tegnes som en cirkel:

Cirklen tegner på én gang handlingens og hovedpersonens udvikling. I begyndelsen foregår handlingen **hjemme**, hvor vi hører noget om, hvordan hovedpersonen er som person. Noget, ofte en konflikt, der skal løses, får hovedpersonen til at forlade hjemmet. **Ude** er farligt, og hovedpersonen må finde al sin styrke, for at overvinde farerne, for endelig at kunne komme **hjem** igen. Når hovedpersonen er kommet hjem, er han eller hun ikke helt den samme person som før. Rejsen er altså både en ydre og en indre rejse.

Tegn hjemme-ude-hjem-cirklen på tavlen og skriv stikord (brug jeres noter om begyndelse, midte og slutning):

- Hvordan beskrives Max i begyndelsen af romanen, hvor han stadig er "hjemme"?
- Hvad sker der "ude", der er med til at udvikle Max?
- Hvordan har han forandret sig, da han endelig kommer "hjem"?

INDIVIDUELT

- Tegn tre tegninger med overskrifterne "hjemme", "ude" og "hjem". Brug romanen til at finde ud af, hvordan der ser ud de forskellige steder.

TO OG TO

- Snak om jeres tegninger, og find ud af, hvordan Max kommer fra "hjemme" til "ude" og "hjem" igen. Hvordan foregår hans rejse?
- Skriv ned, hvis I kender andre dannelsesromaner med hjemme-ude-hjem-komposition.

Synsvinkel

FÆLLES

Romanen er fortalt i 3. person. Det vil sige, at der ikke er nogen "jeg-fortæller" (1. person), men at per-

sonerne i romanen omtales ved deres navne, eller som han/hun. Fortælleren er ikke en person i romanen, men den stemme, der fortæller historien.

Fortælleren i *Metilies underjordiske rejse* er alvidende. Det betyder kort fortalt, at fortælleren ved alt! Når der står i romanen, at: Max ”tænkte på sin mors grin”, er det fortælleren, der fortæller os det – ikke Max selv. På samme måde er det fortælleren, der fortæller om Metilie, at hun nogle gange gik alene hjem fra skole og forestillede sig alt det skjulte liv i skoven. I løbet af romanen får vi mest at vide om, hvad Max tænker og føler. Han er fortællingens hovedperson, og det er ham, vi lærer bedst at kende.

- Max tænker rigtig meget på Metilie, men hvad får vi egentlig at vide om ham selv? Lav en kort **personkarakteristik**.
- Snak om, hvordan fortællingen havde været, hvis Metilie havde været hovedpersonen.

TO OG TO

- Del kapitel 3 op mellem jer og omskriv det, så Max bliver jeg-fortæller. Hjælp hinanden undervejs, hvis der er noget, I er i tvivl om.
- Snak om, hvad det gør ved fortællingen, når Max er jeg-fortæller.

Fortolkning

FÆLLES

Tal sammen om, hvad romanen *drejer* sig om – alt det, der står mellem linjerne, og som bogen har fået jer til at tænke over.

- Hvad er det vigtigste i denne bog?
- Er der noget i bogen, I vil tænke videre over, selv om I er færdige med at læse?
- Vil I anbefale denne bog til andre?

Andre bøger...

af Kamilla Hega Holst:

Den sovende sangerinde (Høst & Søn 2003)

om det underjordiske:

Ludvig Holberg: *Niels Klims underjordiske rejse*
(fortællingen findes i mange forskellige udgaver)

Shane Brox: *Titania* (Politikens Forlag 2007)

Lise Bidstrup: *De forsvundne børn* (Facet 2007)

Til notater

Få adgang til nyheder og tilbud fra Høst & Søn: tilmeld dig vores elektroniske nyhedsbrev via hjemmesiden: www.hoest.dk – under **nyhedsbrev**

På hjemmesiden kan du på ”Lærerværelset” finde litteraturguider til følgende bøger:

Ronnie Andersen: **Date med en engel** af Inger Lise Lund

Bent Haller: **Knut og Køter** af Ingelise Moos og Karen Vilhemsen

Bent Haller & Lars Vegas Nielsen: **Grænsebørn** af Ingelise Moos og Karen Vilhemsen

Peter Mouritzen & Søren Jessen: **Danser med djævl**e af Ingelise Moos og Karen Vilhemsen

Peter Mouritzen: **Hekseringe – historier om det usynlige** af Ingelise Moos og Karen Vilhemsen

Dorthe de Neergard & Els Cools: **To ting man aldrig kan vide** af Ingelise Moos og Karen Vilhemsen

Nye guider på vej 2009 til følgende bøger:

Neil Gaiman: **Coraline. Graphic novel** af Karen Lise Søndergaard

Oskar K: **Du er så fuld af løgn, Otto**

Metilies underjordiske rejse er en fantastisk fortælling om at miste – og om at søge og finde hinanden og sig selv. Romanens poetiske univers inviterer til fordybelse og danskfaglig udfordring på mellemtrinet, og Karen Lise Søndergaard Brandt giver i denne litteraturguide idéer til, hvordan man kan arbejde med romanen i undervisningen samt konkrete bud på elevopgaver.

Denne og andre litteraturguider kan downloades gratis på <http://hoest.dk/laerervaelset.aspx>

Høst & Søn

